

Roční zpráva

Ochránkyně práv – ombudsmanky

Akademie věd České republiky

Rok 2025

Ing. Dana Plavcová

Zpráva pokrývá období od 15. 9. do 31. 12. 2025.

Úvod

Akademie věd České republiky (dále také „Akademie věd ČR“ nebo „AV ČR“) zřídila **pozici ochránkyně práv** (dále též „ombudsmanka“) v roce 2025 jako **zcela novou instituci zaměřenou na ochranu práv všech osob působících v rámci vědeckého společenství a na vytváření bezpečného, spravedlivého a respektujícího pracovního prostředí**. Pozice byla založena na základě vize vedení Akademie věd, která klade důraz na preventivní přístup, vzdělávání, zvyšování povědomí a vytváření systémových opatření zabráňujících nežádoucímu chování na pracovištích.

Mandát a činnost ombudsmanky jsou vymezeny **Směrnicí Akademické rady AV ČR č. 2 ze dne 4. února 2025 o ochránci práv a ochraně před nežádoucím chováním v Akademii věd České republiky**. Tato směrnice definuje ochránkyni práv jako nezávislou a nestrannou instituci, která chrání práva všech členů akademické komunity, včetně všech pracovníků a pracovníc a externě spolupracujících osob bez ohledu na jejich pracovněprávní vztah či akademické postavení.

Práce ombudsmanky stojí na etických základech vymezených **Kodexem chování v Akademii věd ČR**, který byl schválen Akademickou radou AV ČR dne 30. dubna 2024 a nabyl účinnosti 1. července 2024. Kodex chování se zaměřuje na vytváření a kultivaci spravedlivého a bezpečného pracovního prostředí pro všechny bez rozdílu, založeného na vzájemném respektu, profesionální odpovědnosti a bezúhonnosti, a doplňuje Etický kodex vědecko-výzkumné činnosti v Akademii věd ČR.

Ombudsmanka přijímá a vyšetřuje podněty týkající se **diskriminace, šikany, násilí a obtěžování na pracovišti, genderově podmíněného násilí, sexuálního obtěžování a zneužití mocenského postavení**. Jejím úkolem je evaluace a šetření přijatých podnětů, spolupráce s relevantními útvary Akademie věd, **realizace vzdělávacích a preventivních aktivit**, sledování trendů v oblasti ochrany práv a **návrhy systémových opatření**. Mezi hlavní principy práce ombudsmanky patří **nestrannost, nezávislost a důvěrnost**.

Na základě otevřeného výběrového řízení byla do funkce ombudsmanky jmenována k 15. 9. 2025 Ing. Dana Plavcová.

Roční zpráva ombudsmanky za rok 2025 se vztahuje k období od 15. září 2025 do konce kalendářního roku 2025.

Cílem této zprávy je přiměřeně informovat o činnosti ombudsmanky a přispívat k transparentnímu a odpovědnému prostředí. Vzhledem k principům mlčenlivosti má tato zpráva souhrnný charakter a neobsahuje žádné informace, podle kterých by mohly být oznamující osoby jakkoliv identifikovány.

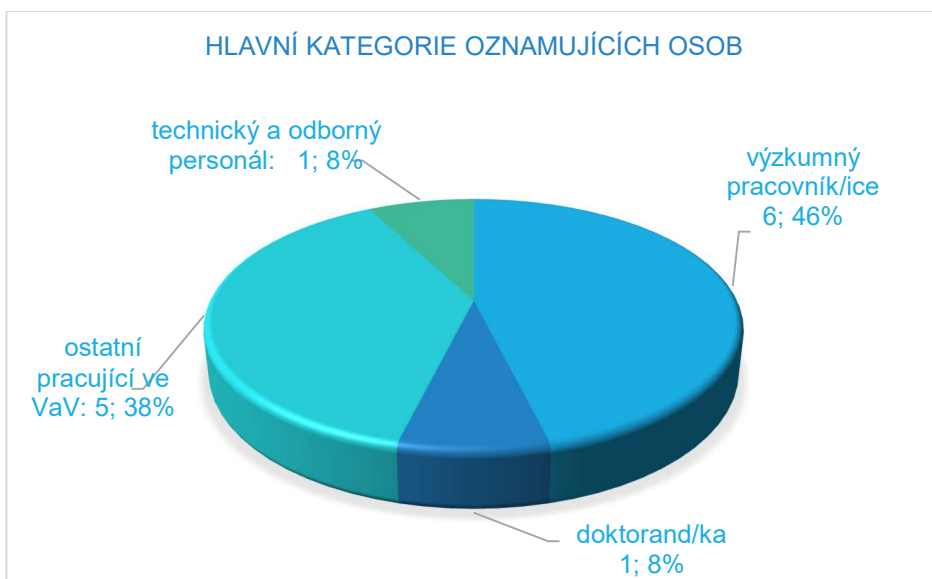
Případová práce

Během tří a půl měsíce práce ombudsmanky v roce 2025 bylo přijato **13 podnětů**. Z těchto 13 podnětů bylo **12 uzavřeno ještě v roce 2025** a dořešení jednoho bylo přesunuto do roku 2026.

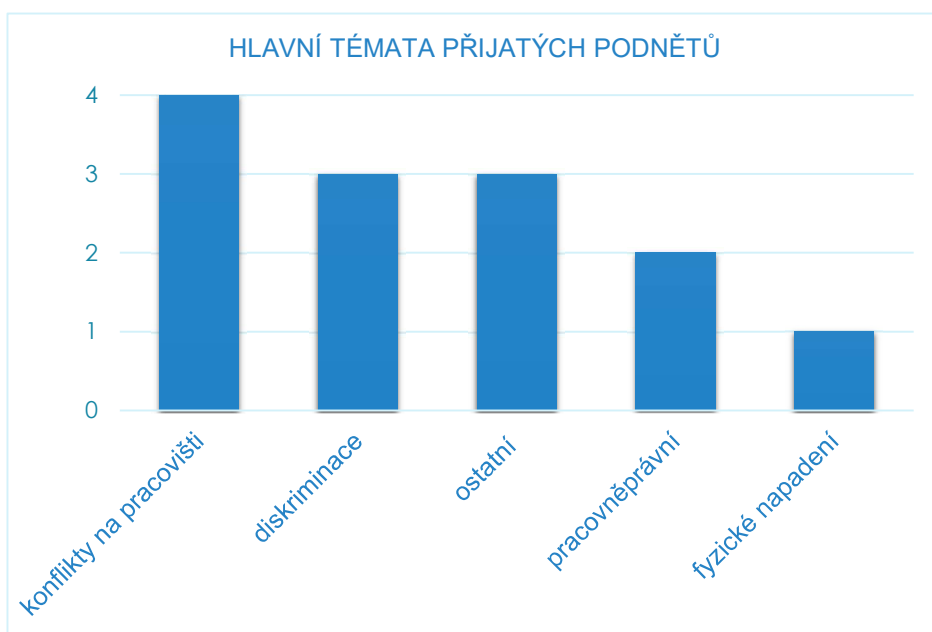
Počet oznamujících žen a mužů byl vyrovnaný – oznámení podalo šest mužů a sedm žen.

Oznamující osoby byly roztržiděny do kategorií: výzkumný pracovník/ice, doktorand/ka (sledování zvlášt kvůli větší zranitelnosti), techničí a odborní/é pracovníci/ice a ostatní pracující v oblasti vědy a výzkumu (sem patří administrativní pracovníci/ice, úředníci/nice, projektoví/é manažerí/rky, pracující v údržbě apod.). Ombudsmanku nejvíce kontaktovali výzkumní/é pracovníci/ice (6 osob, tj. 46%) a ostatní pracující (5 osob, tj. 38%). Po jednom oznámení přišlo ze dvou dalších kategorií - od doktorandů/ek a technického a odborného personálu.

Hlavní témata, se kterými se oznamující osoby na ombudsmanku obracely, zahrnovala zejména konflikty na pracovišti (včetně hlášené šikany, nerespektujícího chování a dalších mezilidských konfliktů), diskriminaci z důvodu věku a pohlaví, pracovněprávní záležitosti související zejména s ukončováním pracovního poměru a v jednom případě bylo hlášeno fyzické napadení. V kategorii „ostatní“ jsou zařazeny různorodé podněty, které nespadají do žádné z výše uvedených kategorií. Ombudsmanka neobdržela žádný podnět týkající se sexuálního násilí či obtěžování.

Je nutné zmínit, že v přehledu jsou uvedena témata tak, jak byla nahlášena, a ne ve všech případech bylo neetické chování potvrzeno.

Osvěta a prevence

Prvním úkolem ombudsmanky bylo nastavit celý systém a zajistit, aby se pracovníci AV ČR dozvěděli o možnosti obrátit se na ni. Připravila texty na webové stránky AV ČR a oslovila ředitele a ředitelky pracovišť AV ČR s žádostí o sdílení informací se všemi zaměstnanci a zaměstnankyněmi ústavů. Zároveň ve spolupráci se Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i., připravila rozhovor, který byl umístěn na webové stránky AV ČR a rozeslán v newsletteru A/Z Akademie, který podle statistik čte přibližně 30–40 % pracovníků a pracovnic AV ČR.

Ombudsmanka také využila možnosti stručně představit svůj mandát a plány činnosti na setkání Akademické rady AV ČR s řediteli a předsedy rad pracovišť AV ČR dne 19. listopadu 2025.

Ochránkyně práv se spojila s organizátorkou stážistického programu pro středoškoláky Otevřená věda a domluvily se na společném postupu, aby všichni účastníci/ice stáží byli informováni o možnosti obrátit se na ombudsmanku, pokud se setkají s nevhodným chováním.

Spolupráce s orgány AV ČR

Ačkoliv ombudsmanka působí zcela nezávisle a je podřízena přímo předsedovi AV ČR, aktivně spolupracuje i s dalšími orgány AV ČR i jednotlivých pracovišť AV ČR. Spolupracovala s předsedou Komise pro etiku vědecké práce, jednotlivými členy Akademické rady AV ČR zodpovědnými za agendy dotýkající se její práce, s ředitelem Kanceláře AV ČR a jejími příslušnými odbory, a s řediteli/kami ústavů AV ČR.

Spolupráce s ombudssosobami na pracovištích AV ČR

Řada pracovišť AV ČR má zřízenou roli ochránce práv či roli podobnou, ovšem chyběla ucelená informace o tom, které ústavy to jsou a kdo tuto roli vykonává. Ombudsmanka tyto informace ze všech 54 pracovišť AV ČR shromáždila a existující ombudssosoby kontaktovala. Ke konci roku působila nějaká obdoba ochránce práv na 25 pracovištích, ovšem jsou velké rozdíly v šíři jejich mandátu a počtu případů, které řeší. Všechny ombudssosoby působící v rámci AV ČR dostaly od ombudsmanky AV ČR pozvání na své první společné setkání v únoru 2026 s cílem navázat spolupráci a vzájemně se podporovat.

Spolupráce s ostatními ombudssosobami

Ombudsmanka je v aktivním kontaktu s ombudssosobami, které působí nejčastěji na vysokých školách, ale také ve firmách a na úřadech. Ombudsmanka se zúčastnila 2. celostátní konference ombudsmanů a ombudsmanek, kterou pořádala Asociace firemních ombudsmanů ČR na půdě Univerzity Karlovy 16. 10. 2025. Je přidruženou členkou Školské ombudsmanské platformy a účastní se pravidelných setkání ombudssosob z Prahy a okolí.